

แมลงศัตรูสำคัญในส้มโอ

และการป้องกันกำจัด

กลุ่มบริหารศัตรูพืช
สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร

เพลี้ยไฟพริก (*Scirtothrips dorsalis* Hood)

อาการทำลายบนใบ

การทำลายบนผลอ่อนหลังกลีบดอกร่วง

อาการทำลายบนผลอ่อน

ผิวส้มโอที่ถูกทำลายเป็นทางสีเทาเงิน

เพลี้ยไฟพริก

ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยใช้ปากเขี่ยและดูดกินน้ำเลี้ยงจากส่วนอ่อนของพืช โดยเฉพาะยอดอ่อนและผลอ่อน การทำลายบนยอดหรือใบอ่อนจะทำให้ใบเล็ก และกร้าน บิดงอ การทำลายบนผลจะเริ่มเข้าทำลายตั้งแต่ติดผล ภายหลังกลีบดอกร่วงหมดแล้ว เกิดรอยแผลบนผิวผลส้มโอเป็นทางสีเทา มักเริ่มจากบริเวณใกล้ขั้วผล ถ้าระบาดมากๆ ผลส้มโอจะเจริญเติบโตไม่ดี แคร่แกร็นและบิดเบี้ยว คุณภาพไม่เป็นที่ต้องการของตลาด เพลี้ยไฟระบาดทั่วทุกแหล่งปลูกส้มโอตลอดปี ช่วงการระบาดขึ้นอยู่กับการแตกยอดอ่อน ผลอ่อน โดยเฉพาะในช่วงที่มีอากาศร้อน ฝนทิ้งช่วงเป็นเวลานาน

การป้องกันกำจัด

1. ควบคุมการแตกยอด ออกดอก ติดผลให้อยู่ในระยะเดียวกันเพื่อความสะดวกในการป้องกันกำจัด และช่วยลดจำนวนครั้งของการพ่นสารเคมี
2. ผลอ่อนที่ถูกเพลี้ยไฟลงทำลายรุนแรงควรเก็บทิ้งทำลาย เพราะส้มโอเหล่านั้นจะแคร่แกร็นไม่สามารถเจริญเติบโตต่อไปได้ และการเด็ดผลทิ้งจะช่วยให้พืชฟื้นตัวได้เร็ว
3. สำรวจเพลี้ยไฟในช่วงที่ส้มโอแตกใบอ่อนและผลอ่อน ถ้าพบการทำลายมากกว่า 50% ของยอดที่สำรวจ หรือ 10% ของผลที่สำรวจ ทำการพ่นสารฆ่าแมลง เช่น อิมิดาโคลพริด 10% เอสแอล อัตรา 10 ซีซี หรือ คลอไทอะนิดีน 16% เอสจี อัตรา 6 กรัม หรือคาร์โบซัลแฟน 20% อีซี อัตรา 40 ซีซี /น้ำ 20 ลิตร

หนอนชอนใบส้ม (*Phyllocnistis citrella* Stainton)

ทำความเสียหายในระยะแตกใบอ่อน โดยตัวหนอนกัดกินเนื้อเยื่อใต้ผิวใบอ่อน รอยทำลายปรากฏเป็นทางสีขาวคดเคี้ยวไปมาบนใบเป็นผลให้ใบหงิกงอ ส้มโอสังเคราะห์แสงได้น้อยลง รอยทำลายเป็นช่องทางการเข้าทำลายของโรคแคงเกอร์ ซึ่งเป็นโรคที่มีความสำคัญของส้มอีกด้วย หากมีการระบาดมากอาจพบการทำลายบนผลและกิ่ง พบระบาดได้ตลอดปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแตกยอดอ่อนและใบอ่อน

การป้องกันกำจัด

1. ควบคุมการแตกยอด ออกดอก ติดผลให้อยู่ในระยะเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการป้องกันกำจัดและช่วยลดจำนวนครั้งของการพ่นสารเคมี
2. เก็บยอดหรือใบส้มที่ถูกหนอนชอนใบส้มมาทำลาย เพื่อลดปริมาณหนอนในรุ่นต่อไป
3. สำรวจหนอนชอนใบส้มในระยะแตกใบอ่อน ถ้าพบการทำลายมากกว่า 50% ของยอดที่สำรวจ ทำการพ่นสารฆ่าแมลง เช่น บีโตรเลียมสเปรย์ออยล์ 83.9% อัตรา 40 ซีซี หรืออิมิดาโคลพริด 10% เอสแอล อัตรา 8 ซีซี หรือ คลอไทอะนิดิน 16% เอสจี อัตรา 5 กรัม/น้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วทั้งหลังใบและหน้าใบ และถ้าสำรวจพบว่ายังมีการระบาดของหนอนชอนใบส้มให้พ่นซ้ำ สำหรับการใช้อัตราพ่นสารฆ่าแมลงทั่วไป เพื่อให้สารน้ำมันเคลือบผิวใบ และในระหว่างการพ่นควรเขย่าถังเป็นระยะเพื่อป้องกันการแยกตัวของน้ำกับน้ำมัน และห้ามใช้สารนี้ผสมกับกำมะถัน หรือสารเคมีที่มีกำมะถันเป็นองค์ประกอบ

หนอนชอนใบส้มชอบไชใต้เนื้อเยื่อผิวใบ

ใบอ่อนที่ถูกทำลายจะบิดงอ

รอยทำลายเป็นช่องทางการเข้าทำลายของเชื้อสาเหตุโรคแคงเกอร์

ผลอ่อนที่ถูกหนอนชอนใบส้มเข้าทำลาย

หนอนเจาะผลส้มโอ (*Citripestis sagittiferella* Moore)

หนอนเจาะผลส้มโอเมื่อฟักออกจากไข่ใหม่ๆ

หนอนเจาะผลส้มโอเมื่อเจริญเต็มที่

รอยทำลายเป็นกลุ่ม
จากหนอนที่เพิ่งฟัก

รอยทำลายเห็นมูลของหนอน
และยางไหลเยิ้ม

การทำลายเข้าลึกถึงเนื้อในพลา

พบระบาดในแหล่งปลูกส้มโอบางแหล่ง เช่น เชียงราย นครนายก ตราด ปราจีนบุรี โดยเฉพาะแหล่งปลูกในภาคใต้ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไป ผีเสื้อจะวางไข่เป็นกลุ่มบนผลส้มโออายุประมาณ 2 สัปดาห์ จนถึงระยะเก็บเกี่ยว เมื่อหนอนฟักออกมาจะเจาะกินภายในผลส้มโอ รอยเจาะทำลายเป็นกลุ่มเห็นได้ชัดเจน และเห็นมูลของหนอนที่ถ่ายออกมา บริเวณรอยแผลมียางไหลเยิ้ม เป็นช่องทางให้แมลงชนิดอื่น เช่น แมลงหวี่ และเชื้อแบคทีเรีย เข้าทำลายทำให้ผลเน่าและร่วงในที่สุด การระบาดของหนอนเจาะผลส้มโอพบได้ตลอดทั้งปี

การป้องกันกำจัด

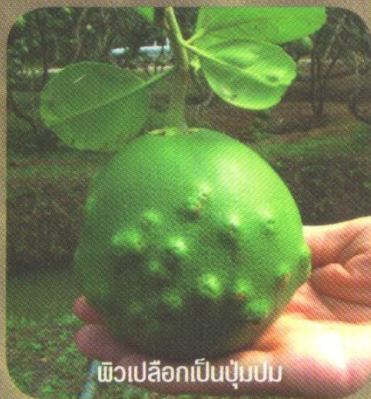
1. ควบคุมการแตกยอด ออกดอก ติดผลให้อยู่ในระยะเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการป้องกันกำจัด และลดปริมาณหนอนเจาะผลส้มโอ
2. เนื่องจากหนอนเจาะผลส้มโอมีระยะการเข้าทำลายตลอดช่วงของการติดผล ฉะนั้นควรหมั่นตรวจดูผลส้มโอบนต้นหรือผลที่ร่วงหล่น และเก็บผลที่ถูกทำลายเผาหรือฝัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดต่อไป
3. ในแหล่งที่มีการระบาดเป็นประจำ ทำการพ่นสารไซเพอร์เมทริน/ไพฟาโลน 6.25%/22.5% อีซี อัตรา 40 ซีซี หรือ อะซีเฟต 75% เอสพี อัตรา 50 กรัม หรือ อีมาเมกติน เบนโซเอท 1.92 % ซีซี อัตรา 10 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร เมื่อผลส้มโออายุ 2 สัปดาห์ 4 ครั้งทุก 7 วัน แล้วห่อผลส้มโอเมื่ออายุ 1.5 เดือน จนถึงระยะเก็บเกี่ยว

หนอนไฟดาขส้ม (*Prays citri* Milliere)

เป็นศัตรูสำคัญในแหล่งปลูกส้มโอบางพื้นที่ เช่น สมุทรสงคราม นครศรีธรรมราช นครนายก หนอนจะเจาะเข้าไปกัดกินอยู่ภายในบริเวณเปลือกส้มโอ ทำให้เกิดลักษณะเป็นปุ่มปม ผิวเปลือกคล้ายโรคไฟดาขสามารถพบจำนวนปุ่มปมบนผลได้ตั้งแต่ 1-82 ปุ่มต่อผล ถึงแม้การทำลายของหนอนจะอยู่เฉพาะบริเวณเปลือกไม่ถึงเนื้อ สามารถบริโภคได้และมีตลาดรองรับ เกษตรกรจึงมักละเลยการป้องกันกำจัด เป็นผลให้เกิดการสะสมของแมลงเพิ่มขึ้นทุกปี เกิดความสูญเสียต่อผลผลิตเพิ่มมากขึ้น เป็นปัญหาที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพผลผลิตส้มโอเพื่อเพิ่มปริมาณการส่งออก

การป้องกันกำจัด

1. เก็บผลที่ถูกทำลายเผาหรือฝัง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดต่อไป
2. ในแหล่งที่มีการระบาดเป็นประจำ ทำการพ่นสารไซเพอร์เมทรินไพซาโลน 6.25/22.5% อีซี อัตรา 30 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร สลับกับสารอะบาเมกติน 1.8% อีซี อัตรา 10 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร โดยพ่นก่อนดอกบาน 1 ครั้ง และพ่นสลับทุก 7 วัน จำนวน 4 ครั้ง และห่อผลเมื่อผลอายุ 1 เดือน

ผิวเปลือกเป็นปุ่มปม

หนอนไฟดาขส้มภายในปม

ผีเสื้อหนอนไฟดาขส้มวางไข่บนผิวผลอ่อนส้มโอ

หนอนไฟดาขส้มออกมาภายนอกปม เพื่อเข้ากัดแทะ

การทำลายบริเวณผิวเปลือกส้มโอ

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่
กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทร. 0-2579-5583

จัดทำ	กลุ่มบริหารศัตรูพืช สำนักวิจัยพัฒนาการอารักขาพืช
ข้อมูล/เรียบเรียง	ศรีจันทร์ ศรีจันทร์ บุษบง มนัสมันคง
ภาพ	ศรีจันทร์ ศรีจันทร์ บุษบง มนัสมันคง
ออกแบบ	ศรีจันทร์ ศรีจันทร์
พิมพ์	ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2553
จำนวน	5,000 ฉบับ